

Overweging

Kern van de tekstlezing is: wees dan volmaakt zoals de vader volmaakt is.

Kleine anekdote: In een trainingsgroep leidde broeder Frans van het stadsklooster ons rond. Hij sprak een groepje studenten toe en begon met de woorden: we streven elkaar iedere ontmoeting te openen met een l(ong)l(oving).l(ook), een lll-letje. In feite is dat de kern van vandaag, elkaar iedere keer opnieuw zien met liefhebbende ogen.

Daarin zit volmaaktheid, deze oproep tot volmaaktheid is terug te leiden tot een tekst in Deuteronomium, volmaakte liefde, volmaakt zijn zoals de Ene volmaakt is. Dat is vaak uitgelegd als: zo goed mogelijk want echt volmaakt is voor ons mensen toch niet weggelegd, maar doe gewoon je uiterste best. Het woord dat hier gebruikt wordt is het Hebreeuwse woord: tamim afgeleid weer van het aramees (tamina), de taal die Jezus sprak - Het woord betekent uit een stuk, ongedeeld van hart. Ik kom hier nog op terug.

Die bergrede

Jezus spreekt de bergrede tot zijn leerlingen en niet tot de schare. Die weet dit al lang, de armen, het volk, de uitgeslotene weet het al, daar zit niets tussen zij herkennen zich veel gemakkelijker in het verhaal van Jezus, in die zaligsprekingen, woorden waarin een ethiek spreekt die zich verweert tegen het onmenselijke. Geen goede raad maar een ethiek die zich baseert op het niet-zijn, het niet-kunnen, het niet-hebben. Jezus' uitnodiging: weest dan volmaakt als de vader is dan ook gericht tot de leerlingen. Wees ongedeeld van hart. Stem je af, sluit aan bij de mensen, voel wat er is, zie wat er is, zie hen met een long loving look.

Een collega reikte me het volgende aan en dat vind ik zo mooi: Het woord Tamim is rijker dan die volmaaktheid. Het woord raakt aan de afstemming op de liefde van de Ene, het betekent in feite: het herkennen van en afstemmen op de trilling van de liefde van onze schepper, OMDAT die trilling ons ingeschapen is. Het is ons ingeschapen, wij kunnen het: stem je af op die ander die is als jij en stem daarin af op de liefde van je schepper. Die ene die ons niet sleurt of duwt, nee die ons smeekt en onze sluier van angst scheurt, ons wenkt over de drempel.

Buber: de kwaliteit van een strelen

Het bracht me onmiddellijk terug bij een prachtig verhaal van Martin Buber, de joodse filosoof die zichzelf tot het [Reformjodendom](#) rekende. Een man van de dialoog. Veel van zijn werk gaat over de waarheid van het –in relatie-zijn. Over Ik en die ander, zijn kleine werkje: de weg van de mens gaat al jaren met me mee, altijd in mijn tas.

Buber vertelt ons een herinnering uit zijn kinderjaren. Als elfjarige had hij op het landgoed van zijn grootouders een vriendschap met een appelschimmel, die hij gewoon was in de nek te kroelen. "Wat ik bij het dier ondervond, was het Andere. Het onwaarschijnlijk anders zijn van het Andere, maar dat anders zijn bleef niet vreemd." Hij beleeft de schimmel als die zachtjes snuift, "zoals een samenzweerder zijn kameraad een alleen voor hem bestemd en hoorbaar signaal geeft." Op een dag verbreekt de jongen deze relatie: Hij denkt na over het strelen, wat een plezier hij daaraan eigenlijk beleefde, en hij zegt: "ik voelde plotseling mijn hand. Het spel ging verder als altijd, maar er was iets veranderd, het was niet meer 'dat'. En toen ik de volgende dag (...) mijn vriend in de nek kroelde, hief hij zijn kop niet meer op." De speciale relatie was verdwenen. De argeloosheid was er uit verdwenen, hij had een bedoeling, het was niet meer de directe verbinding, er zat ego tussen.

Ik heb op de stoelen een mooi beeld neergelegd van een klein meisje met een pony. Iets in dit beeld ontroert me sterk. Het is een wederzijdsheid, het meisje streelt, de pony streelt terug er is oprecht

vertrouwen.

In zekere zin is er totale afstemming. Even is het er, even is het waar.

Wat een talent hebben we hierin meegekregen en misschien kennen we allemaal enkele van die momenten: stilvallen bij iets heel liefs, iets heel waars. Dan is het stil.

Ik had deze week een les op Windesheim. Een van de studenten verwoordde in verwarring haar leven van 12 jaar in Roemenie in het zendingswerk tussen Roma . Uiteindelijk na een – aangrijpend voor haar en voor ons – verhaal besluit ze met woorden over de kwetsbaarheid en de ontmoeting met puur leven (noem het armoede, noem het lijden, noem het leven). Ze zei: ik werd zelf die weerloze, kwetsbare ander. Ik stond op heilige grond.

Ieder viel stil – en daarom vertel ik het - dat was een speciale stilte. Dan herken ik iets van die afstemming. Er werd in “gevulde stilte” geluisterd en in die stilte resoneerde die trilling, dat respect voor waar iemand doorheen kan gaan. Die grondtoon van respect voor elkaars heilige grond.

Buber beschrijft verder dat wij als we zo naar iemand anders kijken in de ban zijn van iets buiten onszelf. Dat we ons kunnen verliezen in iets wat wij niet zijn, is de mooiste manier om het ego van zijn macht te beroven en zo vrij te worden.

Vrij zijn van ego in de relatie.

In de korte inleiding zei ik het al: het is een gave met een achterkant als we niet “vrij zijn”. Wanneer verkeert kwaliteit van een streling in haar tegendeel?

Want het is zo gemakkelijk om niet in te tunen . Mij gebeurt het vaak in haast of overmatige ijver. Ik ben van beroep trainer, ga in een training ook wel eens over een groep heen in mijn enthousiasme. Dan ben ik absoluut niet meer afgestemd. Ik vertelde het in de voorbereidingsgroep: na een goede, intensieve sessie met een groepje toch nog dat ene fragment laten zien omdat het zo mooi is. Mis. Vermoeide bekkies, niemand snapt het. Te veel, niet het goede moment. Te snel. Mis. Kill your darlings, houd je schat terug. Dan is dit nog redelijk onschuldig.

Geldt dat ook voor de liefde? Buber zegt: alles is relatie, maar ken daarin je zelf en wat je zelf echt nodig hebt. Anders is die gulheid niet meer vrij.

Het betreden van de heilige grond van die ander, de intieme ruimte van een anders lichaam en een anders eigen ruimte zonder afstemming is vreselijk. We kennen de verhalen van mensen die macht misbruiken ook in de kerken. En dan gepaard aan macht in het domein van het geloof, in de relatie met de Ene. Het verhaal van een coördinator van een inloophuis die me vertelde dat een gast van hen misbruikt was door een pastoor die haar in de mis daarna de hostie weigerde vanuit haar zonde. Dat blijft levenslang bij.

De achtergrond van alle misbruik is misschien wel het nooit onder ogen geziene verlangen, gemis van die pleger, het niet-kennen of ontkennen van de eigen schaduw, nooit aan het licht geweest en de afstemming op het licht en de liefde van de Ene mag immers inclusief zijn, inclusief wat we nodig hebben en misschien nooit kunnen krijgen.

Misschien is de achtergrond wel dat wij juist vinden dat we volmaakt en zonder schaduwkanten zouden moeten zijn. Tamim is ongedeeld van hart, zonder scheiding van licht en schaduw, over de drempel gaan, het wenken zien zoals we zijn . Met onze beeldschone en onze inktzwarte kanten.

Gul, ruim, veel en met heilig ontzag voor de broze intieme ruimte van die ander. De mens, het dier, de aarde. Ik bijvoorbeeld ben een langzame leerling in deze zaken. Liever ben ik volmaakt in de ogen van de ander. Maar ik voel op mijn klompen dat ik dan leef in een incompleet beeld.

Het beeld van dat kind, van dat paardje, van dat toevertrouwen aan de goedheid van een ander, zeker aan die van die Ander is ons gegeven, ons talent, ons erfdeel opdat ik mag bloeien en die ander, in gulheid en met iets minder angst.

Een klein gedicht van Rainer Maria Rilke:

Liefdeslied

Waarheen richt ik mijn ziel zodat ze niet
de jouwe raakt? En hoe moet ik haar tillen,
over jou heen, om nog iets meer te willen?
Was 't maar vergund dat ik een plaats haar bied
bij iets verlorens in de duisternis,
een plek die stil en vreemd gebleven is
en die niet meetrilt als jouw diepten trillen.
Toch brengt al wat ons aanraakt, jou en mij,
ons tot elkaar als een van die streken
die uit twee snaren maar *een* stem doen spreken.
Op wat voor instrument zijn wij gespannen?
En welke violist houdt ons in handen?
O lied zo blij.

Rainer Maria Rilke

Joke Visser